

اتوبوس‌های خالی، خیابان‌های شلوغ؛ معمای حل نشده حمل و نقل عمومی در شهر

ساره میرحسینی

گزارش

حد طولانی است. برخی مسیرها نیز با مقاصد پرتردد مردم همخوانی ندارند. در چنین شرایطی افراد ترجیح می‌دهند از خودرو شخصی، تاکسی‌های اینترنتی یا سایر وسایل حمل و نقل استفاده کنند.

وقتی شهروندان نتوانند روی زمان‌بندی و دسترسی مناسب اتوبوس‌ها حساب کنند، طبیعی است که حمل و نقل عمومی جذابیت خود را از دست بدهد و اتوبوس‌ها با حداقل ظرفیت به حرکت ادامه دهند.

هزینه‌های سنگین اتوبوس‌های خالی

حرکت یک اتوبوس خالی تفاوت چندانی با یک اتوبوس پر از مسافر از نظر مصرف سوخت و هزینه‌های عملیاتی ندارد. سوخت، استهلاک، تعمیرات، حقوق راننده و هزینه‌های نگهداری در هر دو حالت پرداخت می‌شود.

به همین دلیل، تردد اتوبوس‌هایی که مسافر چندانی جابه‌جا نمی‌کنند به معنای مصرف منابع مالی شهری بدون بازدهی مناسب است؛ منابعی که می‌توانند صرف توسعه خدمات شهری یا بهبود زیرساخت‌های حمل و نقل شوند.

سهم اتوبوس‌های کم‌مسافر در ترافیک شهری

اگرچه هدف اصلی اتوبوسرانی کاهش ترافیک است، اما زمانی که ناوگانی از خودروهای بزرگ بدون بهره‌وری مناسب در سطح شهر تردد می‌کنند، بخشی از ظرفیت خیابان‌ها اشغال می‌شود.

شاید تأثیر هر اتوبوس به تنهایی چندان محسوس نباشد، اما در مجموع می‌تواند بر روانی ترافیک، به‌ویژه در ساعات پرتردد، اثر منفی بگذارد و کارایی شبکه حمل و نقل شهری را کاهش دهد.

آلودگی هوا؛ پیامد پنهان ناوگان کم‌بازده

سیرجان اگرچه با بحران شدید آلودگی هوا مانند برخی کلانشهرهای کشور مواجه نیست، اما این موضوع نباید باعث نادیده گرفتن منابع آلاینده شود. اتوبوس‌های دیزلی یا دارای سوخت فسیلی در هر صورت آلاینده تولید می‌کنند.

زمانی که این وسایل نقلیه بدون جابه‌جایی مؤثر مسافر در سطح شهر حرکت می‌کنند، در واقع بخشی از آلودگی تولیدشده آنها بدون دستاورد قابل توجه برای شهر ایجاد می‌شود.

حمل و نقل عمومی در همه شهرهای دنیا یکی از مهم‌ترین ابزارهای کاهش ترافیک، صرفه‌جویی در مصرف سوخت، کاهش آلودگی هوا و تسهیل رفت و آمد شهروندان به شمار می‌رود. اتوبوس‌های شهری قرار است بخشی از بار ترافیکی شهر را بر دوش بکشند و مردم را به استفاده کمتر از خودروهای شخصی تشویق کنند. با این حال، در سیرجان سال‌هاست شرایط به گونه‌ای رقم خورده که بسیاری از اتوبوس‌های شرکت واحد بیشتر از آنکه مسافر جابه‌جا کنند، خالی یا با تعداد اندکی مسافر در خیابان‌ها تردد می‌کنند؛ وضعیتی که نه تنها اهداف اصلی حمل و نقل عمومی را محقق نکرده، بلکه خود به چالشی برای مدیریت شهری تبدیل شده است.

تکرار روزانه یک تصویر آشنا

شهروندان سیرجانی هر روز در خیابان‌های اصلی شهر شاهد عبور اتوبوس‌هایی هستند که صندلی‌های خالی آنها بیش از مسافران‌شان به چشم می‌آید. این تصویر آن‌قدر تکرار شده که برای بسیاری به یک منظره عادی تبدیل شده است، اما پشت این ظاهر ساده، سال‌ها بی‌برنامگی، نبود مدیریت کارآمد و عدم بازنگری در نظام حمل و نقل شهری نهفته است.

خطوطی که با نیاز امروز شهر همخوانی ندارند

یکی از مهم‌ترین مشکلات سیستم اتوبوسرانی سیرجان، نبود برنامه‌ریزی متناسب با نیازهای واقعی شهروندان است. بسیاری از خطوط فعلی سال‌ها پیش طراحی شده‌اند و بدون تغییر اساسی همچنان به فعالیت خود ادامه می‌دهند. این در حالی است که طی سال‌های اخیر جمعیت شهر افزایش یافته، مناطق مسکونی گسترش پیدا کرده‌اند و مراکز تجاری و اداری جدیدی شکل گرفته‌اند.

در چنین شرایطی طبیعی است که برخی مسیرهای قدیمی دیگر پاسخگوی نیاز شهروندان نباشند و استقبال چندانی از آنها صورت نگیرد. نتیجه این وضعیت، کاهش تعداد مسافران و خالی ماندن بخش قابل توجهی از ناوگان اتوبوسرانی است.

کلایه شهروندان از بی‌نظمی و زمان‌بندی نامناسب

بسیاری از شهروندان معتقدند زمان حرکت اتوبوس‌ها مشخص نیست و فاصله زمانی میان سرویس‌ها بیش از

دوازه